

Llywodraeth Cynulliad Cymru
Welsh Assembly Government

Gwerthusiad o Raglen Grantiau Gwirfoddoli Llywodraeth Cynulliad Cymru

CRYNODEB GWEITHREDOL

Awst 2009

oldbell³

Research Policy Analysis
Ymchwili Polisi Dadansoddi

Gwerthusiad o Raglen Grantiau Gwirfoddoli Llywodraeth Cynulliad Cymru

Adroddiad gan Old Bell 3 Ltd ar gyfer Adran Cyfiawnder
Cymdeithasol a Llywodraeth Leol

Pwyntiau Cysylltu

Yn achos ymholiadau am y cyhoeddiad hwn, cysylltwch â:
Siân Jones, ffôn: 01685 729126
E-bost: SJ&LGRsearch&Informationunit@cymru.gsi.gov.uk

Awduron

Old Bell 3 Ltd

Cyhoeddwr

Llywodraeth Cynulliad Cymru

Leoliad

Merthyr Tudful

© Hawlfraint y Goron 2009

ISBN: 978 0 7504 5364 6

CRYNODEB GWEITHREDOL

Mae'r adroddiad hwn yn amlinellu canfyddiadau gwerthusiad o'r Rhaglenni Grantiau Gwirfoddoli a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru a gynhaliwyd gan Old Bell 3 Cyf.

Cynhaliwyd y gwerthusiad rhwng mis Mai a mis Awst 2009 gyda'r nod o asesu os yw'r tri chynllun Grantiau Gwirfoddoli a weinyddwyd gan Gyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru (WCVA) ar ran Llywodraeth Cynulliad Cymru yn unigol a gyda'i gilydd wedi cyflawni eu hamcanion ac wedi cynyddu lefelau gwirfoddoli yng Nghymru; ac ystyried a gwneud argymhellion ar strwythur cyllid grant ar gyfer gwirfoddoli yng Nghymru yn y dyfodol.

Roedd y gwaith yn cynnwys adolygu dogfennau allweddol a data monitro rhaglenni a phrosiectau, cyfweld dros y ffôn â 50 o sefydliadau a dderbyniodd grantiau, cynnal ymweliad dilynol manwl i ddeuddeg o'r sefydliadau hyn i ymgynghori gyda staff allweddol y prosiectau a gwirfoddolwyr a gafodd eu recriwtio gyda help y grantiau, yn ogystal â chynnal ymgynghoriadau gyda rhanddeiliaid allweddol yn ymwneud â'r rhaglen grantiau.

Mae'r Rhaglen Grantiau Gwirfoddoli yn darparu cyllid drwy dri chynllun grant ar wahân i gynyddu lefelau gwirfoddoli yng Nghymru. Y tair rhaglen grant yw:

- o Gwirfoddolwyr y Mileniwm (MV): rhaglen ar draws y Deyrnas Unedig gyda'r nod gyffredinol o annog pobl ifanc 16-24 oed i gwblhau 200 awr o wirfoddoli mewn blwyddyn;
- o Cronfa Gwirfoddoli yng Nghymru (VWF): rhaglen grantiau yn canolbwyntio ar recriwtio a hyfforddi gwirfoddolwyr newydd o grwpiau targed neilltuol, gyda chyllid am hyd at dair blynedd ar gael ar sail tapr;
- o Cymru: Y Fenter Cymunedau Gweithredol (WAC): rhaglen grantiau i gefnogi ac ysgogi gweithgaredd gwirfoddoli ar draws pedair thema allweddol – seilwaith, cyfryngau a hyrwyddo, ymchwil a meithrin gallu.

Mae grant blynyddol o tua £2 miliwn ar gael i'r WCVA ar hyn o bryd i weinyddu'r rhaglenni hyn a dyrannwyd cyfanswm cyllideb o £6.9 miliwn i'r

gweithgaredd hwn ers mis Ebrill 2006, pan benodwyd y WCVA i reoli'r cynlluniau. Bu dwy o'r rhaglenni grantiau (VWF a MV) ar gael ers cryn amser a chyflwynwyd WAC yn ei ffurf bresennol yn 2007. Yn ystod y flwyddyn ariannol ddiwethaf (2008/09), gyda'i gilydd cefnogodd y tair rhaglen grant recriwtio dros 10,000 o wirfoddolwyr newydd, ar gost yn amrywio rhwng £140 a £357 fesul gwirfoddolwr unigol ar draws y tair rhaglen.

Canfyddiadau allweddol y gwerthusiad yw bod:

- o Y tair rhaglen grant yn gyffredinol yn cefnogi'r agenda polisi strategol ar gyfer gwirfoddoli yng Nghymru a nodir yn y Trydydd Dimensiwn a Cymru'n Un. Ymhellach, maent hefyd yn cyd-fynd yn dda gyda'r agenda cysylltu â dinasyddion sy'n amlwg mewn ystod o bolisiâu Llywodraeth y Cynulliad. Fodd bynnag mae diffyg eglurdeb cyffredinol am amcanion ehangach (er enghraifft, yn nhermau datblygiad personol y gwirfoddolwyr a darparu gwasanaethau ar gost isel) Llywodraeth y Cynulliad wrth geisio cynyddu gwirfoddoli drwy ei rhaglen grantiau gwirfoddoli: mae hyn wedi golygu y bu'n anodd asesu pa mor effeithlon fu'r rhaglenni grant wrth gyflawni eu hamcanion.
- o Sefydlwyd y tair rhaglen grant i ddechrau yn annibynnol o'i gilydd, ac er yr ymddengys iddynt ddiwallu anghenion y sector dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf, byddai'n awr yn amserol i ymdrechu i gael mwy o gydlyniaeth, llai o ddyblygu a chynnig mwy perthnasol i'r sector. Drwy wneud newidiadau priodol medrai Llywodraeth y Cynulliad sicrhau mwy o hyblygrwydd a medrai sefydliadau sy'n derbyn grant gael mwy o sicrwydd cyllid.
- o Bu galw sylweddol fwy am un rhaglen grantiau, VWF, nag am y ddwy arall gyda dim ond traean o'r sefydliadau a gyflwynodd geisiadau yn llwyddiannus, gan awgrymu y medrai grantiau VWF fod wedi manteisio o gyfran ychydig yn uwch o gyllid.
- o Mae'r rhaglenni grant wedi arwain at recriwtio nifer sylweddol o wirfoddolwyr newydd a aiff beth ffordd tuag gynyddu lefelau gweithgaredd gwirfoddoli yng Nghymru. Adroddodd pob rhaglen grant berfformiad cyffredinol dda ar eu targedau gyda gorchudd cryf o grwpiau targed ac ardaloedd daearyddol eang, er bod lle i beth pryder y gall y treiddiad yn yr ardaloedd mwy poblog, megis Cymoedd De Cymru, fod wedi bod yn llai.

- o Mewn llawer o achosion roedd gwirfoddolwyr yn cael ei gyrru i'r un graddau gan gymhellion dyngarol a datblygu personol ac roedd llawer o wirfoddolwyr yn datblygu ystod eang o sgiliau a phrofiadau y medrent wedyn fynd gyda hwy ar gyfer gwirfoddoli, astudio a chyfleoedd cyflogaeth yn y dyfodol.
- o Nid oedd rhai o'r rhaglenni grantiau mor effeithiol wrth ddenu unigolion heb unrhyw brofiad blaenorol o wirfoddoli h.y. er y gall y gwirfoddolwyr a recriwtiwyd fod wedi bod yn wirfoddolwr newydd i'r prosiect, nid oeddent mewn gwirionedd yn newydd i wirfoddoli. Ar yr un pryd, mae cynyddu'r cyfraniad gwirfoddoli a wneir gan wirfoddolwyr presennol yn darged haeddiannol nad yw efallai wedi cael yr ystyriaeth ddyledus yn amcanion y rhaglenni grantiau presennol.
- o Mae amrywiaeth y prosiectau a ariannwyd yn aml wedi'i gwneud yn anodd datblygu unrhyw fath o darged cronus neu ddangosyddion perfformiad ystyrlon. Wrth symud ymlaen, byddai ymdrechion i gasglu cyfanswm niferoedd gwirfoddolwyr a mewnbwn oriau fel canlyniad i'r rhaglenni'n gyffredinol yn cynyddu cadernid y data a adroddwyd.
- o Awgrymodd yr adborth cyffredinol gan randdeiliaid a hefyd gan sefydliadau a dderbyniodd grantiau fod y rhaglenni grantiau'n cael eu hyrwyddo'n effeithiol a bod y WCVA yn rheoli'r broses gymeradwyo yn effeithiol. Mae lle ar gyfer rhai mân welliannau mewn rhai meysydd megis symleiddio ffurflenni cais, diwygiadau i amserlenni cais, gostwng y baich gweinyddol a ddodir ar sefydliadau sy'n derbyn grantiau a sicrhau mwy o hyblygrwydd o fewn trefniadau ymweliadau monitro.

Yn seiliedig ar y canfyddiadau hyn, mae'r adroddiad yn gwneud cyfres o un ar ddeg o argymhellion sy'n canolbwyntio ar yr angen i:

- o Parhau'r cyllid grant i gefnogi gwirfoddoli yng Nghymru ar o leiaf yr un lefel â thros y tair blynedd diwethaf, ond gan adolygu'r rhaniad cymesurol ar draws y tair rhaglen a chynnydd cymesurol yn y cyllid ar gyfer y rhaglen VWF;
- o Parhau i ddefnyddio'r WCVA i reoli cynlluniau grantiau gwirfoddoli (cyn belled â bod prosesau caffaeliad yn caniatáu hynny);
- o Gosod dangosyddion perfformiad craidd a thargedau cyffredin ar gyfer pob rhaglen a phrosiect grant gwirfoddoli;

- o Rhoi mwy o eglurder am yr ystod o amcanion terfynol y mae Llywodraeth y Cynulliad yn ceisio eu cyrraedd drwy annog gwirfoddoli a'i gynlluniau ariannu;
- o Parhau i ganolbwyntio ar annog pobl ifanc i gymryd rhan mewn gwirfoddoli ac ymchwilio posibilrwydd cynnwys y rhaglen MV yn GwirVol, ar yr un pryd yn ailenwi ac yn ail-frandio dyfarniad MV;
- o Mynd i'r afael â'r cyfyngiadau presennol ar geisiadau MV sy'n wynebu'r rhai sy'n methu cyflwyno ceisiadau blynyddol rheolaidd ar gyfer y cynllun ariannu hwn;
- o Addasu rhaglenni grant WAC a VWF i raglenni grant treigl tair blynedd gyda phroses gais ar-lein i gefnogi;
- o Datblygu proses gais tair blynedd a model adrodd chwe-misol VWF yn ogystal â diwygio model tapr presennol o ariannu;
- o Ystyried rhagoriaethau integreiddio pellach rhwng rhaglenni grantiau WAC a VWF;
- o Dynodi'r rhesymau dros y lefelau isel o geisiadau o ardaloedd a dangynrychiolir a datblygu strategaeth i fynd i'r afael â'r materion wrth wraidd hyn;
- o Adolygu'n rheolaidd y grwpiau demograffig neilltuol i'w targedu yn nhermau cefnogaeth ar gyfer gwirfoddoli.